

Justis- og
beredskapsdepartementet

Rapport

Justis og beredskap fra A til Å 2013–2016

Forord

Noen ganger er det viktig å ta en fot i bakken, som det så fint heter, for å se om det arbeidet som gjøres bærer frukter.

Det er regjeringsplattformen som er styrende for aktiviteten i Justis- og beredskapsdepartementet, men i tillegg er det tatt en rekke nye initiativer og arbeidet videre med tidligere tiltak som til sammen utgjør et ganske formidabelt løft for justis- og beredskapssektoren.

Å spre informasjon er en viktig del av et departements arbeidsoppdrag, og vi har brukt ulike kanaler for å gjøre dette. Nå har vi foretatt en liten foreløpig oppsummering av en del av det som er gjort siden regjeringen tiltrådte i oktober 2013, og laget en oversikt i form av denne kortfattede rapporten. Vi håper den kan være til nytte i diskusjoner om justis- og beredskapsarbeidet og til inspirasjon for en videre utvikling på området.

Anders Anundsen
Justis- og beredskapsdepartementet

Innhold

- A:
Ambulanseressurser 5
Arbeidslivskriminalitet 5
- B:
Beredskap og vakthold 5
Beredskapssenter 5
Beredskapsansvar 5
Beredskapstroppen 6
Bevæpning av politiet 6
Bistandsinstruks 6
Bombegruppen 6
Bombekjemikalier 6
Brannstudien 6
- C:
Cold-case 7
- D:
Digital sårbarhet 7
DNA-analyser 7
Domstolene 7
Domstolene – sikkerhet 7
Domstolstrukturen 7
Doping 7
Dyrekrimenheten/dyrepoliti 7
- E:
Ny lov om nasjonalt ID-kort – (eID) 7
Evaluering 8
- F:
Fangetransporter 8
Fengselsplasser 8
Fengselsvedlikehold 8
Forebyggende arbeid 8
Foreldelsesfristen på de mest alvorlige forbrytelsene er fjernet 9
Forsvaret 9
Forvaring 9
Fremmedkrigere 9
Fremskutt lagring i alle politibiler 9
Frontex fellesoperasjon 9
- H:
Helikopterberedskap 10
«Hurtigdomstol» betyr raskere gjennomføring av straffesaker 10
- I:
ID-arbeidet 10
IKT-kriminalitet 10
IKT-sikkerhet 11
IKT-modernisering 12
IKT-strategi 12
Ila fengsel- og forvaringsanstalt 12
Informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og politiet 12
- J:
Juryordningen 12
- K:
Kommunikasjon 12
Kontraterrorsenter 14
Kriminalitetsforebyggende innsats 14
Kriminalomsorgen 14
Krisehåndtering 14
- L:
Ledelse 15
Loshelikoptre 15
- M:
Mentorordning i kriminalomsorgen 16
Menneskehandel 16
Metodebruk 16
Mobil tilgang og teknologi 16
Målstyringssystem 17
- N:
Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM): 17
Nordiske krise- og beredskapssamarbeidet 17
Nordområdene, inkludert Svalbard 17
Nærpolitireformen 18
Nødmeldetjenesten 20
Nødnett 20
- O:
Objektsikring 21
Offer- og pårørendeomsorg 21
Operasjonssentralene 21
- P:
Pansrede kjøretøy 22
Personkontroll på indre grense 22
Planverk 22
Plivo 23
Politidirektoratet 23
Politihelikoptertjeneste 23
Politisatsing 24
Politistudenter 24

Politiutdanning	24	T:	Taushetsbestemmelsene	31
Profittmotivert kriminalitet	24		Terrortrening	31
PST	24		Terrortrusselen sommeren 2014	31
Påtaleanalysen	26		Tigging	31
Påtalemyndigheten	26		Tildelingsbrev	31
R:			Tilregnelighetsutvalget	31
Radikalisering og voldelig ekstremisme	26		Toll	31
Redningshelikoptre	27		Trandum	32
Redningstjenesten	27		Tribunevold	32
Responstid i politiet	27		Tvangsekteskap	32
Riksvåpenet	27		Tvangsreturer	32
S:		U:	UEH – IP kategori 3	32
Samordningsansvar	27		Ungdomsenhet Øst	32
Samfunnssikkerhet	28		Ungdomskriminalitet	32
Sexkjøpsloven	28		Uttransporteringer	32
Sikkerhetselement ved SMK er utnevnt	28	V:	Vold i nære relasjoner	33
Sivilforsvaret	28		Voldsofferstatningordningen	33
Soningskapasitet	29		Våpen	33
Soningsoverføring	29		Våpengodkjenning	33
«Stalking»/personforfølgelse	29		Våpeninstruks for politiet	33
Statens barnehus	29	Ø:	Øvelser	34
Storskog grensestasjon	30			
Straffelov	30			
Straffenivå	30			
Svalbard	30			
Særdomstoler	30			
Særorganutredningen	31			
Særreaksjon for plagsomme kriminelle	31			

A:

Ambulanseressurser

Politiets bruk er presisert i rundskriv. Politiet kan bruke ambulanshelikopter ved pågående livstruende vold (PLIVO)
(Se også «Helikopterberedskap».)

Arbeidslivskriminalitet

Etablert analyse- og etterretningssenter mot økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet, ved Økokrim. Åpnet i juni 2016. For å styrke det operative samarbeidet mellom etater på regionalt og lokalt nivå er det etablert fem samlokaliserte enheter mot arbeidslivskriminalitet.

B:

Beredskap og vakthold

Ca. tre mrd mer til politiet. Bevilget penger til ca 1 400 nye politistillinger i perioden 2014 til 2017.

Budsjettøkningen fra 2016 til 2017 er på 2,26 mrd til politiet, av dette er 1,36 mrd til pensjonskostnader. I 2017 økes politistillinger med omlag 350.

Økt antall utrykningsmannskaper fra ca. 680 til omlag 1000

Beredskapssenter

Nytt beredskapssenter er i rute etter ny plan. Videre forprosjektering er avgrenset til Taraldrud i Ski kommune. Tas sikte på at Stortinget høsten 2017 skal kunne forelegges kvalitetssikret kostnadsramme og ta stilling til igangsetting, slik at gjennomføringsprosjektet kan starte i 2018 og beredskapssenteret står ferdig til bruk ved årsskifte 2020/2021.

Beredskapsansvar

Gjennomgått tilsynsansvar og ansvar for oppfølging av tilsyn innen hele beredskaps- og sikkerhetsområdet.

Fornytt og modernisert beredskapsplanverk.

Sivilt-militært samarbeid styrket.

Forhåndsdelegerte fullmakter til POD og FOH for raskere iverksetting ved hendelser.

Totalforsvaret rustes opp. Etablert eget program for oppfølging.

Satt ned Lysneutvalget. Innspill til arbeidsfordelingen mellom aktørene med ansvar innen samfunnssikkerhet følges opp.

Stortingsmelding om samfunnssikkerhet, «Risiko i et trygt samfunn» lagt frem desember 2016.

Ny tilsynsordning etablert og gjennomført.

Myndighetenes ansvar for sikkerheten i kritisk digital infrastruktur samles i ett departement for å styrke beredskapen for cyberkriminalitet og cyberangrep. JD har ansvar for IKT-sikkerhet i sivil sektor.

Beredskapstroppen

Politiets nasjonale beredskapsressurser er blitt styrket med bemanning og utstyr. Beredskapstroppen er økt med 40 prosent flere operatører. Som følge av kapasitetsøkningen er Beredskapstroppen i dag organisert med større og mer robuste team. Dette gjør at spisskompetansen i større grad enn tidligere er å finne ute på patrulje. Den økte bemanningen har gjort det mulig å ha en tilgjengelig grunnberedskap på 5 minutter. Dette sikrer at nødvendige funksjoner for en førsteinnsats er gripbare.

Beredskapstroppens skarpskyttere kan fra mai 2016 benytte politihelikoptrene som ildstøtteplattform.

Bevæpning av politiet

Ny våpeninstruks – ikraftsatt. Gir operasjonsleder adgang til å beslutte bevæpning i akutte situasjoner – viktig for politiets responstid.

Midlertidig bevæpning gjennomført fra 24. november 2014 til 3. februar 2016 viste behov for

- Hjemmelsgrunnlag – fremmet og vedtatt av Stortinget

Nedsatt utvalg som skal evaluere praksisen med et ubevæpnet politi og vurdere om den skal endres.

Bistandsinstruks

Forhåndsdelegert fullmakter til POD og FOH for de mest brukte kapasitetene.

«Røksund-utvalget» har levert rapport – følges opp med endringer.

Politi-loven § 27 a ble endret juni 2015 som lovfester at Forsvaret kan bistå politiet, om nødvendig med makt
(Se også «Forsvaret».)

Bombegruppen

Er styrket med fem nye stillinger med personlig utstyr i 2016.

Bombekjemikalier

Endret lovverket for å redusere risikoen for angrep utført ved hjelp av hjemmelagde eksplosiver.

Nasjonalt kontaktpunkt for kontroll med bombekjemikalier er opprettet ved Kripos
Nye rutiner for informasjonsflyt mellom tollmyndigheter og politi
(Se også «Våpen».)

Brannstudien

Styrke brannutdanning, bevilget midler til etablering av ny fagskole i 2017. Nasjonal pilotprosjekt for større brannvesen etablert.

C:

Cold-case

Opprettet Cold Case-gruppe Ved Kripos som skal etterforske uopklarte saker.

D:

Digital sårbarhet

Digitalt Sårbarhetsutvalg, Lysneutvalget, følges opp. JD jobber med egen stortingsmelding om temaet som skal fremmes før sommeren.

Basisfinansiering, Center for Cyber and Informations Security 7 mill.

Nytt forskningsprogram for samfunnsikkerhet (SAMRISK II)

Det er bevilget 55 mill. kr. til seks nye forskningsprosjekter.

DNA-analyser

Politiet velger selv analyselaboratorium. En tar sikte på oppstart av ny teknisk løsning i løpet av 2017.

Domstolene

Bevilgningen til domstolene er økt til kapasitet og bemanning.

Domstolene – sikkerhet

Sikkerhets- og adgangskontroll i Oslo tingrett ble bevilget i RNB 2016 med resterende bevilgning i statsbudsjettet for 2017.

Domstolstrukturen

Evalueringsprosjekt om modernisering er gjennomført, og forslag er fremmet for Stortinget. Stortinget har bestemt at sammenslåing kun skal skje frivillig. Sammenslåing av Sogn og Fjordane tingrett har nylig vært på høring.

Doping

Samarbeidsavtale mellom Politiet og Antidoping Norge om forebygging og bekjempelse av doping er på plass.

Dyrekrimenheten/dyrepoliti

Pilotprosjekt i Sør-Trøndelag politidistrikt i samarbeid mellom JD og LMD for å styrke Mattilsynets og politiets arbeid med å bekjempe dyrevelferds kriminalitet.

Høsten 2016 ble dyrepolitiprojektet utvidet til Rogaland (Sør-Vest politidistrikt).

E:

Ny lov om nasjonalt ID-kort – (med eID)

Loven er vedtatt. Utstedelse av ID-kort med eID skal etter planen starte fra våren 2018. Innebærer tilbud til norske statsborgere om et offentlig utstedt identitetsbevis med

elektronisk ID (eID) som er like pålitelig som passet, og mer praktisk å bruke som legitimasjon.

Evaluering

Gjennomført flere evalueringer av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Justis- og beredskapsdepartementet. Forbedringspunkter følges opp i evalueringene.

F:

Fangetransporter

Kriminalomsorgen har hatt prøveprosjekt med transport av varetektsfanger i Sør Øst-politidistrikt. Er evaluert. Er besluttet å forlenge prosjektet i ytterligere to år, og at kan utvides til å gjelde

Fengselsplasser

Siden valget i 2013 er det opprettet totalt 307 nye lukkede plasser.

Leier 242 plasser i Nederland

Det er 187 nye soningsplasser under bygging.

Soningskøen er i prinsippet fjernet. 1213 stod i kø oktober 2013. Nå er det under 250.

Bygging av fengsel i Agder i rute, planlagt oppstart 2017/18

Flere tilpassede fengsler/fengselsavdelinger for utenlandske innsatte.

Fengselsvedlikehold

Det er bevilget 270 mill til vedlikehold av fengsler i 2014-2016.

Forebyggende arbeid

Det er utviklet modeller som i større grad stimulerer kommuner og lokalsamfunn til å prioritere forebyggende arbeid:

- POD har utarbeidet nasjonal strategi for kriminalitetsforebygging på lokalt nivå.
- Politiråd – er et formalisert samarbeid mellom politi og kommune på strategisk nivå, som skal fremme kriminalitetsforebygging og trygghet i lokalsamfunnet.
- SLT – er en samordningsmodell for rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak i norske kommuner. Støtten er videreført gjennom tilskuddsmidler til etablering og videreføring av modellen i kommunene. For 2016 var tilskuddsposten på 5,661 mill. kroner. Midlene er budsjettert på kap. 474 post 60 og forvaltes av Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (som er underlagt Sekretariatet for konfliktrådene).
- Igangsatt arbeid med en «Veiviser for kriminalitetsforebyggende arbeid». Oppdraget utføres av Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging og gjøres i samarbeid med berørte direktorater.

(Se også tiltak forankret i «Nærpolitireformen».)

Foreldelsesfristen på de mest alvorlige forbrytelsene er fjernet

Drap, voldtekt og seksuell omgang med barn under 14 og 16 år unntas fra foreldelse. Lovforslagene er vedtatt ved behandlingen av - Prop. 96 L (2013-2014), jf. Innst. 263 L (2013 - 2014) og ble satt i kraft 1. juli 2014.

Forsvaret

De rettslige rammene for Forsvarets adgang til å bistå politiet med makt ble hjemlet i politiloven § 27a ved lov den 4. september 2015. Grunnlovens krav om lovhjemmel for Forsvarets bruk av makt mot innbyggerne ved bistand til politiet er oppfylt.

Garden har fått tydeliggjort sine oppgaver knyttet til bistand til politiets objektsikring i hovedstaden.

Det legges økt vekt på målrettet øvingssamarbeid mellom Forsvaret og politiet. I 2016 ble det gjennomført to større kontraterrorøvelser: Øvelse Gemini i Sør-Vest politidistrikt og Øvelse Tyr på Østlandet.

(Se også «Bistandsinstruks» og «Helikopterberedskap».)

Forvaring

Lovproposisjon om heving av minstetid for forvaring ble fremmet i Prop. 96 L (2013-2014), Jf. Innstilling 263 L (2013-2014).

Maksimal minstetid og tidsrammen ved forvaring er økt til 30 år.

Hindrer at forvaringsdømte slippes tidligere ut på prøve enn de hadde gjort hvis de var idømt ordinær fengselsstraff.

Fremmedkrigere

Lov 17. juni 2016 nr. 52 om endringer i straffeloven mv. (militær virksomhet i væpnet konflikt m.m.) trådte i kraft 1. juli 2016. Skal motvirke at privatpersoner deltar i stridshandlinger i en væpnet konflikt.

Prop. 35 L (2016-2017) ble fremmet 9. desember 2016. Foreslår endringer i passloven og ID-kortloven for å forhindre at personer reiser til konfliktområder.

Fremskutt lagring i alle politibiler

Mannskap i motoriserte patruljer ble sikret tilgang til skytevåpen 1. oktober 2013. Ordningen er obligatorisk.

Frontex fellesoperasjon

For å bistå med grensekontroll, bekjempe menneskesmugling og redde migranter i havsnød har Norge siden juni 2015 deltatt med skipene:

- Siem Pilot i Frontex' fellesoperasjon Triton i det sentrale Middelhavet og
- Redningsskøyta Peter Henry von Koss i Frontex fellesoperasjon Poseidon i det østlige Middelhavet.

H:

Helikopterberedskap

Forsvaret – To Bell-helikoptre er nå stasjonert to på henholdsvis Rygge og Bardufoss, hvor beredskapstiden begge steder er redusert fra to timer til én time fra 1. januar 2015.

Helikoptrene på Rygge kan gi håndhevelsesbistand til politiet, dvs. bistand til politiet i skarpe situasjoner. Helikoptrene på Bardufoss kan gi alminnelig transportbistand.

Ny mal for anmodning om bistand fra Forsvaret til politiet er implementert, med sikte på forenkling og effektivisering av prosessen. Fra 1. oktober 2015 kan POD anmode Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) direkte som beslutter helikopterbistand til politiet. JD og FD holdes orientert om beslutningen.

Redningshelikoptertjenesten – ble i 2016 styrket med 7,5 mill. kroner. Økningen er knyttet til å reetablere kapasiteten til å støtte politiet ved maritime kontraterror-aksjoner mot skip i kystnære farvann.

Anskaffelse av 16 nye redningshelikoptre til erstatning for Sea King-flåten, og vil bli levert i perioden 2017–2020. I 2020 vil de nye helikoptrene ha overtatt for Sea King over hele landet.

Loshelikoptrene – Samarbeidsordning formalisert 23.juni.2016 hvor POD har inngått avtale med Kystverket for transportbistand med Los-helikoptre som er stasjonert i Hordaland og Finnmark.

Ambulansefartøy – 24.august 2016 undertegnet Helsedirektoratet og Politidirektoratet et felles rundskriv som beskriver hvilke situasjoner politiet kan be om bistand fra helsetjenesten til transport av polititjenestepersoner i sivile ambulansefartøy for å løse politioppdrag. Rundskrivet er gyldig fra 1.oktober 2016.

«Hurtigdomstol» betyr raskere gjennomføring av straffesaker

Etablering av hurtigdomstoler innenfor avgrensede områder er utredet, og prøveordning med hurtigdomstol i Oslo tingrett startet opp 1. september i et 2-årig prosjekt med Oslo tingrett som prosjektansvarlig.

Hurtigspor er aktuelt i saker med ukomplisert bevisbilde, og målet er å sikre rask sammenheng mellom overtredelse og pådømmelse i saker hvor kriminelle i dag unndrar seg straffeforfølgning

I:

ID-arbeidet

Nasjonalt ID-senter har gjort en omfattende og viktig kartlegging av ID-arbeidet som gjøres i utlendingsforvaltningen og politiet.

IKT-kriminalitet

Strategi med 15 tiltak for å forebygge og bekjempe IKT-kriminalitet ble lagt fram i 2015.

Politiets kompetanse og metoder videreutvikles blant annet gjennom en pilot ved Oslo politidistrikt og på Kripos, hvor forebyggende tilstedeværelse på nett er etablert. Tiltak gjennom i nærpolitireformen, sammen med etterforskningsløftet, vil bidra ytterligere til å styrke arbeidet mot kriminalitet på internett.

Norge deltar i det internasjonale samarbeidet mot internettrelaterte overgrep mot barn (gjennom initiativet WePROTECT Global Alliance Against Child Sexual Abuse Online)

IKT-sikkerhet

JD fikk i 2013 et samordningsansvar for forebyggende IKT-sikkerhet i sivil sektor, og etablerte Nettverk for informasjonssikkerhet. I 2014 ble Nasjonal sikkerhetsmyndighet styrket for etablering av nasjonalt fagmiljø innen IKT-sikkerhet og understøttelse av JDs nye samordningsansvar.

JD utarbeidet i juni 2015 strategi for å bekjempe IKT-kriminalitet, og det videre oppfølgingsarbeidet er i gang.

NSM NorCERT fikk styrking for å øke evnen til deteksjon, informasjonsdeling og koordinering av håndteringen av dataangrep.

18. november 2014 sendte JD brev til departementene om modell for håndtering av IKT-sikkerhetshendelser. Her beskrives virksomhetsnivå, sektorvise responsmiljøer og nasjonalt nivå.

På oppdrag fra JD utarbeidet NSM, i samarbeid med andre aktører, i mai 2015 nasjonale anbefalinger om åpenhet om IKT-hendelser.

NSM utarbeidet i 2015 et tverrsektorielt produkt om IKT-risiko til bruk i politikkkutformingen og i den enkelte virksomhet – «Helhetlig IKT-risikobilde 2015» (1. årgang).

NSM har utarbeidet veiledninger for hvordan forebygge, oppdage og håndtere dataangrep, bl.a. «Sikkerhetsfaglig råd» som omfattet IKT-sikkerhet.

I 2016 sendte JD brev til alle departementer for å oppfordre til å følge NSMs anbefalte tiltak for å redusere effekten av IKT-angrep innen egen sektor.

Regjeringen har bevilget 11,6 millioner kroner for å styrke Nasjonal sikkerhetsmyndighets (NSM) evne til å detektere falske basestasjoner innenfor eksisterende hjemmelsgrunnlag.

Rammeverket for digital hendelseshåndtering er utarbeidet av NSM som del av forberedelsene til Øvelse IKT i november 2016, i nært samarbeid med DSB og samarbeidsaktører. Formålet er å avklare og tydeliggjøre innsatsen mellom relevante aktører innen hendelseshåndtering.

Nasjonal sikkerhetsmåned er en årlig kampanje arrangert av Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS) for å skape bevissthet om informasjonssikkerhet.

Regjeringen har foreslått å øke bevilgningen med 40 mill. kr. til IKT-sikkerhet i 2017.

NSM NorCERTs rolle som nasjonal responsfunksjon for alvorlige dataangrep mot kritisk infrastruktur og drift av varslingsystem for digital infrastruktur (VDI), er forankret i sikkerhetsloven, jf. Prop. 97 L (2015-2016).

NSM, PST og E-tjenesten samarbeider tett i CKG (Cyberkoordineringsgruppen). Dette samarbeidet gjennomgår en konkret videreutvikling.

JD og FD har gitt PST, NSM, E-tjenesten og Kripos i oppdrag å foreslå tiltak som styrker IKT-sikkerhetssamarbeidet mellom EOS-tjenestene og politiet.

IKT-modernisering

I 2016 ble bevilgningen til politiet økt med 100 mill. kroner til oppstart av IKT-modernisering i politiet som kommer ansatte, publikum og samarbeidspartnere til gode. Videreført i 2017.

IKT-strategi

POD har startet et arbeid med å utvikle flerårig virksomhetsplan for politiet. Revidering av politiets IKT-strategi (digitaliseringsstrategi) forventes ferdigstilt tidlig i 2017. Arbeidet med IKT-styringsmodell for politiet pågår, i tråd med IKT-styringsmodell for justissektoren.

Ila fengsel- og forvaringsanstalt

Regjeringen bevilget 10 mill for et særskilt tilbud for de sykeste innsatte i landet ved Ila fengsel- og forvaringsanstalt.

Informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og politiet

Nytt regelverk om å dele informasjon mellom kriminalomsorgen og politiet er innført. Gjelder i særlige alvorlige saker der innsatte representerer særlig høy risiko.

J:

Juryordningen

Juryordningen avvikles. Forslag til lovendringer som ivaretar lekmannselementet og styrker rettssikkerheten skal legges frem vinteren 2017.

K:

Kommunikasjon

Veiledning for liaison-ordning mellom departementer er revidert, og liaisoner er utpekt i JD.

Graderte kommunikasjonsplattformer er implementert og tatt i bruk alle politidistrikt (PST-nett og XO). Gradert samband i politiet, mellom departementene og mellom/med fylkesmenn er etablert ved utgangen av 2015.

POD har etablert system for høygradert videokonferanse med JD. Samtlige departementer er operative på Nasjonalt B-nett. Videre utrulling hos relevante sivile beredskapsaktører utføres fortløpende.

Krisestøtteenhetens graderte CIM er ferdigstilt.

Krisehåndteringsverktøyet CIM benyttes for både hendeshåndtering, informasjonsdeling og masseinnkalling av mannskaper.

Nødnett er implementert i samtlige politidistrikt, noe som sikrer koordinering og kommunikasjon med andre nødetater.

Politidistriktene kan logge seg inn i andre distrikts politioperative logg og følge pågående hendelser utenfor eget distrikt.

Politiets posisjoneringsløsning er endret slik at alle operasjonssentraler kan se andre distrikts ressurser fra 1.1.2016.

Samtlige politidistrikt, departementer og Fylkesmenn har graderte kommunikasjonsplattformer for raskere å kunne utveksle og få sensitiv informasjon.

Fra 1. juli 2014 har nødetatene, regjeringen, stortinget, fylkesmennenes beredskapsavdelinger og støttefunksjoner prioritert i telenettet.

Regjeringen har besluttet å endre tidligere praksis slik at det nå gis innsyn i tilsynsrapportene.

Ansvar for nød- og beredskapskommunikasjon og Nødnett skal overføres fra Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) til DSB.

Et pilotprosjekt for å sende SMS direkte til 110, 112 og 113 skal gi bedre nødtjenester for døve og hørselshemmede.

Malen for situasjonsrapportering er revidert.

Innstilling avgitt våren 2016 fra arbeidsgruppe med deltakelse fra JD, DSB og POD som foreslår å etablere en formalisert struktur for bedre evnen til informasjonsdeling, samordnet krisekommunikasjon, etablering av et felles situasjonsbilde og mer effektiv ressursutnyttelse på tvers av sektorer. Forslaget endrer ikke gjeldende prinsipper for krisehåndtering basert på ansvar, nærhet, likhet og samvirke. JD tar stilling til videre oppfølging av forslagene.

En rekke ulike prosesser er i gang når det gjelder rutiner, og det vil også være behov for fortløpende forbedringer og justeringer i lys av erfaringer fra hendelser, øvelser, og ettersom nye kommunikasjonsplattformer tas i bruk.

Kontraterrorsenter

Felles kontraterrorsenter ble etablert i 2014 for å styrke samarbeidet mellom PST og E-tjenesten

Kriminalitetsforebyggende innsats

Et departementsutvalg og et kompetansesenter for kriminalitetsforebygging er opprettet.

Departementsutvalget legger til rette for et tett samarbeid, god samordning av den kriminalitetsforebyggende innsatsen mellom departementene.

Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (opprettet i 2015) skal arbeide med kompetanseutvikling og rådgivning, med særlig vekt på å bistå lokalt arbeid. Kompetansesenteret videreutvikler arbeidet med SLT (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) i kommunene.

Sammen med nærpolitireformens ulike tiltak og fokus på forebygging, vil endringene bidra til styrket kriminalitetsforebygging.

(Se også «Forebyggende arbeid» og «Nærpolitireformen».)

Kriminalomsorgen

Prop. 122 S (2015-2016), Jf. Meld. St. 12 (2014–2015) *Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen* hvor behovet for straffegjennomføringskapasitet i årene som kommer beskrives er behandlet i Stortinget.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til prosjektering av nytt fengsel i Agder.

(Se også «Fengselsplasser».)

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) har utredet organisasjonsmodell der regionalt nivå er fjernet for mer effektivt og mindre byråkrati. Stortinget behandlet saken 2. desember 2016 og ønsket en enda mer detaljert utredning. Saken blir behandlet igjen innen kort tid.

I perioden 2014-2016 er tilskuddene økt med til sammen 6 mill. kroner for økt bruk av frivillige og ideelle organisasjoner i kriminalomsorgen, både under soning og ved tilbakeføring til samfunnet.

Ny ungdomsenhet i Eidsvoll kommune med inntil fire plasser ble åpnet 12. april 2016.

Regjeringen foreslo å bevilge 30 mill i 2016 budsjettet for å gjøre Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) permanent og landsdekkende.

Krisehåndtering

Oppmerksomheten rundt beredskap er økt både hos statsministeren og resten av regjeringsskollegiet, og beredskap som tema drøftes hyppigere.

En statssekretær ved SMK har særskilt oppmerksomhet på sikkerhets- og beredskapsarbeidet innenfor alle departementenes områder.

Det er installert gradert videokonferanseutstyr i departementene og det er innført gradert IKT-plattform for krisehåndteringsverktøyet KSE-CIM.

April 2014 ble det sivile situasjonssenteret for nasjonal krisehåndtering, som overvåker og håndterer kriser, døgnbemannet

Det gjennomføres jevnlig møter i RSU og Kriserådet. Ved behov deltar eksterne aktører.

L:

Ledelse

Er et kontinuerlig arbeid og er tema for hele forvaltningen.

Ledelsesutviklingsprogram for alle ledere i POD gjennomført august 2015..

Medarbeiderplattform for hele politietaten er utviklet og implementert.

Politietatens verktøy og prosess knyttet til medarbeidersamtaler er videreutviklet.

POD har utviklet etiske retningslinjer og nye varslingsrutiner for etaten som innføres i 2016/2017.

Det er utarbeidet nye jobbanalyser for politimester, visepolitimester, og øvrige ledere på nivå 2 i ny distriktstruktur

Arbeidet med kultur, holdninger og ledelse er en prioritert del av Nærpolitireformen, for eksempel krav til ledelseskompetanse, lederutdanning og mentorordning for ledere i politiet. Videre handler det om samhandling, både med andre blålysetater og frivillige beredskapsorganisasjoner, samt andre utdanningsinstitusjoner og andre nordiske land. Det skal gjennomføres en foreløpig evaluering av arbeidet med holdninger, kultur og ledelse i 2017.

POD gjennomfører lederutvikling for de nye ledergrupper i alle politidistrikt.

POD etablerer en mentorordning for ledertalenter med oppstart april 2017

POD har utarbeidet en plan for kjønnsbalanse i lederstillinger som skal gjelde i etaten fra 2017.

Politihøgskolen arbeider med en revisjon av sine lederutdanninger.

Loshelikoptre

Avtale om politiets bruk er inngått.

(Se «Helikopterberedskap»)

M:

Mentorordning i kriminalomsorgen

Mentorordning rettet mot innsatte som antas å være i faresonen for å bli radikalisert er innført. De som er i målgruppen vil tilbys mentor, som vil gi regelmessig oppfølging i fengsel, og søkes opprettholdt etter løslatelse. Prøveprosjektet går over tre år.

Menneskehandel

Regjeringen har styrket arbeidet mot menneskehandel med 15 mill. kr.

Lovendring 2016 om utvidet adgang til kommunikasjonsavlytting i saker om menneskehandel og fremstilling av seksuelle overgrep mot barn.

JD lanserte handlingsplan mot menneskehandel i november 2016.

Metodebruk

Endringer i straffeprosessloven gir politiet utvidet adgang til å benytte skjulte tvangsmidler ved etterforskning, avverging og forebygging av alvorlig kriminalitet.

Endringene ble satt i kraft 17. juni og 9. september 2016.

Mobil tilgang og teknologi

Mobile enheter gir operativt personell tilgang til politiets IT-systemer med håndholdte enheter som bl.a. kan benyttes til ID-kontroll.

POD anskaffet 1150 nettbrett høsten 2013 til etatens patruljebiler, i tillegg til de ca. 2000 politiet hadde fra før.

Ny avtale knyttet til patruljebiler er inngått.

Alle nye biler leveres med kabling til router for sikker kommunikasjon i hele landet. Det arbeides med ulike IKT-løsninger i nye kjøretøy, bl.a. «Router i bil».

IDEalt-programmet i POD utvikler løsninger knyttet til kontroll av dokument, fingeravtrykkssøk og ansiktssammenligning. Løsningene gjøres via en applikasjon på mobiltelefon og nettbrett.

Politets IKT-tjenester (PIT) har innført en ny plattform for sikker bruk av applikasjoner, kalt Worx. Applikasjonen «Mitt oppdrag» ble gjort tilgjengelig i politiet gjennom worx-løsningen 26. august 2015, og gir informasjon fra PO om det konkrete oppdraget, samt kart som viser oppdragets posisjon og patruljens status på oppdraget.

POD gjennomfører prosjektet «Politiarbeid på stedet», som tilbyr funksjonalitet for mobil oppgaveløsning, med deling av lyd og bilde mellom mobile og stasjonære enheter, både for operative gjøremål og etterforskningsbehov. Det er nasjonal implementering av prosjektet over 3 år med start fra 2016.

«Politiarbeid på stedet» har gjennomført en strukturert opplæring og oppfølging for patruljemannskaper i bruk av politisystemene på mobile enheter, for å sikre best mulig utnyttelse av disse.

Høsten 2015 lanserte POD en forbedret mulighet for søking i politiregistrene både for mobile og stasjonære enheter.

Kontinuerlig oppkobling av politiets systemer er fortsatt en betydelig utfordring, mye på grunn av at systemene i stor grad er av eldre dato. Regjeringen foreslo derfor i statsbudsjettet for 2016 å øke bevilgningen med 100 mill. kroner til oppstart av IKT-modernisering i politiet.

Målstyringssystem

POD er styrket som organisasjon med økt bemanning på strategisk viktige områder, og har laget mål og handlingsplaner for utvikling av etaten med utgangspunkt i politiets virksomhetsmodell.

POD har fra 1.1.2015 innført differensierte responstidkrav som gjelder hendelser hvor det er umiddelbart behov for innsats fra politiet. Kravene fra 2015 ble videreført for 2016.

N:

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM):

NSM er styrket, og videreutviklet som det nasjonale fagmiljøet for IKT-sikkerhet med til sammen 27,6 mill. kroner i 2014-2016.

(Se også «IKT-sikkerhet».)

Nordiske krise- og beredskapssamarbeidet

Enighet med de nordiske ministrene med ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap om etablering av én eller flere nordiske spesialiserte innsatsstyrker for å drive redningsarbeid for nordiske behov, og som også kan brukes internasjonalt.

Det arbeides for at det skal bli enklere å gi og motta hjelp mellom naboland ved katastrofer i Norden.

Gjennom «Haga»-samarbeidet arbeides det for at de nordiske landene i størst mulig grad har koordinerte posisjoner i internasjonale fora, herunder EU, NATO og FN vedrørende beredskapsspørsmål, i tillegg til å utarbeide rammer for en systematisk samordning av vår beredskapspolicy for styrking av denne.

Det er etablert et såkalt «Nordic Cooperation Forum»(NCF). Forumet gjennomfører halvårlige møter, der EU-delegasjonene, NATO-delegasjonene og representant fra Kommisjonen deltar for drøfting av aktuelle saker.

Nordområdene, inkludert Svalbard

Overordnet mål for svalbardpolitikken er "en konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten". Svalbardmeldingen (Meld. St. 32 2015 - 2016) bidrar til å legge føringer for utviklingen på øygruppen for en rekke år fremover. Meldingen ble godkjent i statsråd 11. mai 2016. Innstillingen ble avgitt 16. november med debatt i Stortinget 22. november 2016.

KVU om ny grensestasjon på Storskog er gjennomført. Det er ikke mottatt opplysninger fra russisk side om deres eventuelle byggeplaner av ny russisk grensestasjon. (Se også «Storskog grensestasjon» og «Svalbard».)

Nærpolitireformen

6. mars 2015 la regjeringen frem Prop. 61 LS (2014-2015) – Endringer i politiloven mv. (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen). Forslaget tar for seg politi- og lensmannsetatens struktur, oppgaveportefølje, ansvarsdeling og tjenestekvalitet og er samtidig en gjennomgang av ledelse og kultur i politiet.

10. juni 2015 ble nærpolitireformen vedtatt gjennom et bredt forlik mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Fra 1. januar 2016 er 27 politidistrikter slått sammen til 12 for færre og mer robuste politiregioner. Politietatens ledergruppe er tilsvarende redusert fra 27 til 12 politimestre. I ledergruppen er også sjefene for særorganene, og den nasjonale ledergruppen utvikles nå som politiets strategiske ledergruppe hvor politimestrene i tillegg til å ha ansvar for eget distrikt også har ansvar for helheten i norsk politi

Prop. 33 L (2016–2017) Endringer i rettergangslovgivningen mv. (organiseringen av den sivile rettspleien på grunnplanet) ble fremmet 2. desember 2016. Proposisjonen omhandler endringer i rettergangslovgivningen om organisering av den sivile rettspleien på grunnplanet i politiet. Det åpnes opp for at politiets oppgaver knyttet til den sivile rettspleien kan samles i større områder enn det enkelte lensmanns- eller politistasjonsdistrikt.

I statsråd 10. juni 2016, ble Stortingets vedtak av 18. mai 2016 til lov om endringer i politiloven (utnevning av visepolitimestere på åremål) sanksjonert. Lovvedtak 63 (2015-2016) Lov nr. 22. Loven trådte i kraft 1. juli 2016. Nye visepolitimestre ble utnevnt 16. desember 2016.

I løpet av 2017 skal det besluttes nye etiske retningslinjer og varslingsrutiner, det skal lages en rekrutteringsveileder, og mentorprogram for utvalgte ledere skal starte opp. (Se også «Ledelse».)

Gjennom behandlingen av reformen vedtok Stortinget en omfattende involveringsprosess hvor kommunene har stor mulighet til å påvirke beslutningen om ny lokal struktur. Tilbakemeldingene er at mange er fornøyd med prosessen, selv om tidsfristene oppleves som knappe. Det er selvfølgelig også en del motstand mot endringen, men det kan se ut som flertallet er fornøyd. Kommunene har fått tilbud om å sitte i styringsgrupper. Politidistriktene har besøkt kommunestyre, formannskap og høringskonferanser.

Politimestrene foreslo 15. desember ny lokal tjenestestruktur basert på arbeidsgruppens forslag og høringsinnspillene som er kommet. Forslagene er oversendt til Politidirektoratet som behandler politimestrenes tilrådninger, og vurderer disse opp mot gjeldende krav og retningslinjer. Det inkluderer kravet fra Stortinget om at antall tjenestesteder skal være høyere enn 210.

Det skal tas hensyn til at politidistriktene i så stor grad som mulig skal ha like forutsetninger for å levere gode polititjenester. Samtidig skal det tas nødvendig hensyn til lokale forskjeller og behov.

Politidirektoratet skal fatte en beslutning i midten av januar 2017. Berørte kommuner kan klage. Justis- og beredskapsdepartementet skal behandle klager etter at Politidirektoratet først har vurdert omgjøring. Klagebehandlingen vil etter planen foregå i perioden 1. april – 1. juli. Gjennomføringen av endringene vil pågå høsten 2017. Det er svært omfattende personalløp som skal gjennomføres.

Arbeidet med å bygge opp et lønn- og regnskapssenter i politiet i Kristiansund er i gang. Det gjennomføres store forbedringer i avtaleverket for anskaffelser, og det forventes store monetære gevinster på dette området allerede i 2017.

I 2017 skal det jobbes videre med digitalisering av politiet, en utvidelse av anmeldelse på nett (jf. avtalen med Venstre), innføring av metoden «politiarbeid på stedet», støtteverktøy for etterforskning m.m.

Samtidig med implementeringen av nærpolitireformen skal tjenestenivået opprettholdes og på noen områder forbedres, og det skal følges opp at endringsaktivitetene gir resultater i form av bedre polititjenester. Justis- og beredskapsdepartementet følger reformarbeidet tett.

Politidirektoratet vil tidlig i 2017 vedta ny virksomhetstrategi, og ny digitaliseringsstrategi. Nærpolitireformen skal gi befolkningen et kompetent og effektivt nærpoliti der folk bor, og gi sterke fagmiljøer som er rustet til å møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer. Dette gjøres med flere tiltak, bl.a.:

- Igangsatt nasjonal innføring av politiarbeid på stedet
- Etterforskningsløftet, jf. handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet
- Opplæring av førstelinjeledere/innsatsledere/operasjonsledere i regi av Politihøgskolen utvikles og forsterkes som satsningsområde i forbindelse med Nærpolitireformen.
- Det er igangsatt nasjonal prosedyre om nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO) med samtrening av operativt utrykningsmannskap.
- Nasjonale krav til politiets responstid for oppdrag som krever umiddelbar utrykning er innført fra 1. januar 2015 og målinger viser at politiet oppfyller kravene

(Se også «Mobil tilgang».)

Nærpolitireformen skal gi gode fagmiljøer som er rustet til å møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer ved bl.a.:

- Tiltak gjennom i nærpolitireformen, sammen med etterforskningsløftet, vil bidra ytterligere til å styrke arbeidet mot kriminalitet på internett.
- Alle nye operasjonssentraler skal være tatt i bruk innen 1.4.2018.

- Om lag 400 mill. kroner er bevilget til gjennomføring av reformen og til oppstart av arbeidet med forbedring av nødmeldingstjenesten, herunder samlokalisering av politiets operasjonssentraler og brannvesenets 110-sentraler.

Organiseringen skal sikre økt operativ kapasitet og økte midler til forebygging.

Det er lagt til rette for forebyggende arbeid ved å utvikle modeller som i større grad stimulerer kommuner og lokalsamfunn til å prioritere forebyggende arbeid, herunder:

- POD utarbeider nasjonal strategi for kriminalitetsforebygging på lokalt nivå innen 30. juni 2017
- Politiråd - er et formalisert samarbeid mellom politi og kommune på strategisk nivå, som skal fremme kriminalitetsforebygging og trygghet i lokalsamfunnet.
- SLT (samordningsmodell for rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak i norske kommuner) – JDs støtte til SLT er videreført gjennom tilskuddsmidler til etablering og videreføring av modellen i kommunene. For 2016 var tilskuddsposten på 5,661 mill. kroner. Midlene er budsjettetert på kap. 474 post 60 og forvaltes av Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (som er underlagt Sekretariatet for konfliktrådene).
- Øvrig tiltak som vil styrke lokalt forebyggende arbeid – Det er igangsatt et arbeid med en «Veiviser for kriminalitetsforebyggende arbeid». Oppdraget utføres av Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging og gjøres i samarbeid med berørte direktorater. Arbeidet planlegges ferdigstilt innen utgangen av 2016.
- Politikontakt i alle kommuner sikres gjennom nærpolitireformen.
- For å forebygge og hindre at unge utfører kriminelle handlinger ble ungdomsstraff og ungdomsoppfølging innført som alternative straffereaksjoner istedenfor fengsel i 2014.

Nødmeldetjenesten

Brann- og redningsvesenets nødmeldingstjenester skal lokaliseres sammen med politiets operasjonssentraler og det etableres felles geografiske grenser. Politiet har fått føringer om å legge til rette for at også helses AMK-sentraler kan samlokaliseres, men det er ikke fattet nasjonalt vedtak om dette.

Nødnett

Nødnettet er utbygd og tatt i bruk i hele landet av nødetatene og andre ved utgangen av 2015.

Frivillige organisasjoner får dekket utgifter til Nødnett, dvs. førstegangsinvesteringen i brukerstyr og kostnadene knyttet til drift av løsningene samt abonnementsavgiften.

Status er lagt frem for ombygging av nødnettet med vurdering av fremdriftsplan, budsjett og måloppnåelse i Prop. 1 S for 2015.

Det har vært et mål om at de frivillige redningsorganisasjonene, Hovedredningssentralen og redningshelikoptrene skal inn som Nødnett-brukere. I dag er det over 50 000 brukere i nettet, inkludert nødetatene, HRS og frivillige organisasjoner. Virksomheter som inngår i

områder innen samfunnssikkerhet er gitt mulighet til å søke Direktoratet for Nødkommunikasjon (DNK) om å bli brukere av Nødnett.

Nødnett er implementert i hele landet.

Politiet og brann- og redningstjenesten fikk implementert Nødnett i løpet av 2015, og opplæring er gjennomført.

DNK har iverksatt og DSB vil iverksette flere aktiviteter for å styrke opplæring og kompetanseoverføring av og mellom brukere av Nødnett.

I november 2016 ble det signert en samarbeidsavtale mellom Norge og Sverige om å koble sammen Nødnett med det svenske nødnettet RAKEL.

O:

Objektsikring

NSM fører tilsyn med objektsikring. Ny liste fra NSM over skjermingsverdige objekter i henhold til sikkerhetsloven er delt opp og sendt ut til politidistriktene. Det er utpekt skjermingsverdige objekter i politiet, og det er iverksatt kompenserende sikringstiltak, mindre kostnadskrevende tiltak i tillegg til enkelte ressurskrevende sikringstiltak.

Det pågår et samarbeidsprosjekt mellom JD og POD om å utarbeide en plan for en prosess mellom politi, Forsvaret og objekteier for utpeking og sikring av skjermingsverdige objekter, også med tanke på gjennomføring av øvelser.

Et kompetansesenter er etablert i Forsvarsbygg for å dekke statens samlede behov for tjenester innen beskyttelse og sikring av eiendom, bygg og anlegg.

Offer- og pårørendeomsorg

I Prop. 1 S (2016-2017) foreslo regjeringen å styrke offeromsorgen med 19 mill. kroner gjennom å etablere offeromsorgskontor i hvert av de nye politidistriktene etter modell fra Støttesenteret i Trondheim. Ressursene fra Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre (RKK), tilsvarende 9 mill. kroner, skal inngå i finansieringen av de nye offeromsorgskontorene. Dette gir en totalbevilgning på 28 mill. kroner årlig.

Offeromsorgskontorene skal gi voldsofre psykososial støtte, oppfølging, informasjon og veiledning gjennom hele straffesakskjeden og skal løse brukerne til profesjonell hjelp – både i kommunalt og statlig tjenesteapparat. Gjennom den nye modellen skal ofre for kriminalitet i større grad enn tidligere få den nødvendige støtten som trengs for å stå i en straffesak til den er ferdig behandlet.

Operasjonssentralene

Det er satt minstekrav for bemanning ved operasjonssentralene i alle de nye distriktene.

POD jobber i Prosjekt nye politidistrikter med dimensjonering av tekniske løsninger og tjenester ved operasjonssentralene.

De nye operasjonssentralene installeres og utrulles i et løp fra november 2016 – mars 2018:

- 2016: Agder pd (november/desember), ble utsatt pga. IKT-problemer
- 2017: Finnmark pd (februar), Innlandet pd (mars/april), Oslo pd (april), Troms pd (mai/juni), Nordland pd (mai/juni), Trøndelag pd (september), Møre og Romsdal pd (september), Vest pd (november), Sør-Vest pd (november).
- 2018: Øst pd (januar), Sør-Øst pd (mars).

Krisehåndteringsverktøyet CIM er innført i samtlige politidistrikt og særorganer fra 2. kvartal 2014. Systemet legger til rette for effektiv mannskapsinnkalling. POD vurderer innføring av ytterligere funksjonaliteter i krisehåndteringsverktøyet CIM.

Varsling om særskilte hendelser på tvers av politidistriktene ved bruk av systemet PAV er innført i samtlige politidistrikt.

To av politiets operasjonssentraler (Oslo og Sør-Vest politidistrikt) bygges opp slik at disse har tilleggskapasitet til drift av et annet distrikts operasjonssentral dersom denne skulle bli satt ut av spill. Backup-sentralene skal kun iverksettes ved ekstraordinære tilfeller. Tiltaket er omtalt i Prop. 61 LS (2014-2015), jf. Innst 306 S. (2014-2015) Innstilling fra justiskomiteen om endringer i politiloven mv. (trygghet i hverdagen – nærpoltireformen). 4. desember 2015 fremmet regjeringen Meld. St. 13 (2015-2016) i Stortinget om nasjonal kriseledelse, med regjeringens syn på 22. juli-kommisjonens anbefaling.

P:

Pansrede kjøretøy

Samtlige politidistrikt har fått pansrede kjøretøy.

Personkontroll på indre grense

Gjeninnført 26. november 2015 som følge av at asylankomstene hadde nådd et nivå som medførte alvorlig trussel mot offentlig orden og indre sikkerhet.

Norge har som ett av fem land fått tillatelse, gjennom Rådsbeslutning av 12. mai 2016, til å fortsette kontrollvirksomheten frem til og med 11. februar 2017.

Kontrollen utøves i havnene med fergeankomster fra Sverige, Danmark og Tyskland.

Planverk

Sivilt beredskapssystem, SBS, er revidert, fastsatt ved Kgl. res av 10. april 2015. Det legges opp til årlige revisjoner. Revisjonsarbeidet har resultert i et mer hensiktsmessig planverk gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Planverket omhandler for eksempel terror- og cyberelementet i langt større grad enn tidligere. Politidirektøren og direktør NSM har fått fullmakter som gjør dem i stand til å agere raskt.

Planverket øves hvert år gjennom NATO-øvelsen Crisis Management Exercise (CMX), og gjennom mindre øvelser gjennom året. I september 2015 ble det gjennomført et

kompetansehevingsseminar for departementsrådskollegiet med øvelse i bruk av systemet. I 2015 og 2016 ble det gjennomført en kompetansehevingsdag i bruk av Nasjonalt beredskapssystem for alle departementer og deres underliggende etater, samt fylkesmannsembetene.

Alle JDs underlagte etater er i gang med å revidere sine planer for å være synkronisert mot SBS.

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver ble fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten, som trådte i kraft 2. november 2015.

Politiet har gjennom politiloven § 27 ansvar for å iverksette og organisere redningsinnsats der menneskers liv eller helse er truet. I planen synliggjøres politiets sentrale rolle og ansvar i redningstjenesten.

Det er i samarbeid mellom POD, Hdir. og DSB utarbeidet retningslinjer for samarbeid mellom nødetatene i usikrede områder: Nasjonal prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO).

Regjeringen har endret tilsynsmetodikken ved tilsyn med departementenes samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeid slik at avvik ikke lenger lukkes før forholdet er rettet opp.

(Se også «Øvelser».)

Plivo

Nasjonal prosedyre om nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO) er fastsatt og igangsatt med samtrening av operativt utrykningsmannskap.

Politidirektoratet

I forbindelse med Prop. 61 LS (2014-2015) Nærpolitireformen følger JD opp at POD tar sterkere ansvar både mht. organisering av operasjonssentralene og beredskap for øvrig, prioritering av det forebyggende arbeidet, og innsats for å bedre resultatene i etterforskning og straffesaksbehandling.

Ny organisering i POD ble iverksatt 1. mars 2014 for å utvikle direktoratet slik at det i større grad skal fylle rollen med strategisk ledelse i etaten.

Politihelikoptertjeneste

Politiet har i dag to politihelikoptre og egne piloter/mannskap ved helikoptertjenesten som ligger under Oslo pd.

Regjeringen har besluttet å satse videre på politihelikoptertjenesten, og har orientert Stortinget om at det vil bli gjennomført en anskaffelsesprosess for kjøp av to nye politihelikoptre, med opsjon på et tredje helikopter. Regjeringen tar sikte på å legge frem en anbefaling om antal nye politihelikoptre og forslag til kostnadsramme ifm. RNB-17.- En kontraktinngåelse vil evt. tentativt finne sted sommeren 2017 og leveranse av nye

helikoptre estimeres til 2019-2020. De nye politihelikoptrene vil ha transportkapasitet, og vil utgjøre en viktig forbedring av beredskapen.

Beredskapstroppen kan benytte politihelikoptrene som ildstøtteplattform fra 1. mai 2016.

Politisatsing

Et nasjonalt måltall er satt på 2 polititjenestemenn per 1000 innbyggere innen 2020.

Dette er i rute forutsatt oppfyllelse av punktet om «politistudenter» og befolkningsvekst er etter prognose.

Det er bevilget tidenes politisatsing med total økning i politiets budsjett 2013-2016 på 2,7 mrd.

Det er bevilget penger til ca 1 400 nye politistillinger i perioden 2014 til 2017. I tillegg kommer 100 millioner kroner til sivile stillinger å frigjøre flere politiresurser til operativt arbeid. I tillegg kommer en stor IKT-satsing. Hovedsatsingsområdene i perioden 2014-2016 har vært økt politibemanning, IKT, nærpoltireformen, sikkerhet og beredskap (inkl. PST) og returarbeid.

Politistudenter

Det er innført garanti for at antallet nye og ledige stillinger i politiet øker tilsvarende antallet studenter som består Politihøgskolen inntil målet er nådd.

Hvert år siden 2013 har regjeringen foreslått å bevilge midler til alle studentene som består Politihøgskolen. Politidirektoratet har i tildelingsbrev hvert år fått i oppdrag å legge til rette for at nyutdannede fra PHS skal kunne tilbys jobb i etaten.

Politiutdanning

Grunnutdanningen ved Politihøgskolen har blitt mer populær hvert år, og politiutdanningen ved PHS var studiet med flest førstevalgssøkere i 2016.

Dagens politiutdanning blir supplert med andre studietilbud ved Politihøgskolen fra 2017.

Antall treningstimer for politimannskap i kategorien IP4 ble i 2013 økt fra 40 timer til 48 timer.

Stabsopplæring gis både i JD, POD og alle politidistriktene.

Profittmotivert kriminalitet

Regjeringen har trappet opp innsatsen mot hvitvasking og terrorfinansiering ved bl.a. et nasjonalt kontaktforum, og en sektorovergripende strategi for å forebygge og avdekke terrorfinansiering og hvitvasking av utbytte fra profittmotivert kriminalitet.

PST

Er kraftig styrket med 60 % siden regjeringen tiltrådte. Økningen har særlig gått til spaning, forebyggende arbeid, IKT-tiltak, livvaktjenesten, nye lokaler og 30 nye stillinger.

PST er omorganisert, og ny organisasjonsstruktur er på plass. Den nye strukturen gjenspeiler tjenestens hovedoppgaver. Arbeidsprosessene er i stor grad revidert, med sikte på å målrette tjenestens oppgaveløsning.

PST har utarbeidet ny IKT-strategi, som er under gjennomføring. Strategien omhandler effektiv registrering og bruk av informasjon i oppgaveløsningen.

Tjenesten har gjennomført omfattende lederutviklingsprogrammer og utvikling av IKT-systemer, og styrket fagledelsen av PST-enhetene i politidistriktene.

Ved implementering av Nærpolitireformen skal forebyggingsfaget styrkes i politiet. Dette gjelder for samtlige kriminalitetstyper, herunder terror.

PSTs lokale enheter i politidistriktene er styrket med analytikerkompetanse.

Tjenestens interne regelverk og systemer er under revisjon, blant annet for enda bedre å kunne sikre etterlevelse av lov- og regelverk særlig mht. personvern, og gjennomføring av EOS-utvalgets kontroll av tjenesten.

Felles kontraterrorsenter (FKTS) er etablert 1. februar 2014. Det er et samarbeid mellom PST og E-tjenesten som utarbeider analyser og trusselvurderinger til bruk i det forebyggende arbeidet og som beslutningsunderlag for regjeringen og andre samfunnsaktører. PST kan dele informasjon med E-tjenesten når det er i PSTs interesse. Det er foretatt en rettslig vurdering av om PST kan dele informasjon med E-tjenesten når dette er i E-tjenestens interesse. Saken har vært på høring, og er under videre oppfølging i JD. Det tas sikte på å fremme Prop. L om lovendringer om utlevering av informasjon fra skjulte tvangsmidler til E-tjenesten når dette er i E-tjenestens interesse. Endring av tolloven § 12-1 annet ledd bokstav f som ble vedtatt 29.mai 2015, sikrer at tollmyndighetene kan gi informasjon til politiet når det er nødvendig.

Det er gitt en forskrift som sikrer PST søketilgang i Utlendingsdirektoratets register (DUF). JD forbereder lovhjemmel for å ivareta politiets behov for tilgang til DUF for politimessige formål.

Det er i samarbeid mellom JD og Samferdselsdepartementet under utredning endring av vegtrafikkloven om politiets tilgang til førerkortregisteret. Saken har vært på høring, og det tas sikte på å fremme Prop. L våren 2017.

Proposisjon 68 L. (2015-2016) Endringer i straffeprosessloven mv. (skjulte tvangsmidler), som blant annet omhandler forebygging og etterforskning i det digitale rom, ble fremmet 11. mars 2016 og lovendringene ble vedtatt i Stortinget 8. juni 2016. Lovendringene ble satt i kraft 17. juni og 9. september 2016.

Det er etablert et døgnbemannet situasjonssenter i PST, som blant annet skal informere og bistå nasjonale myndigheter og relevante etater vedrørende trusselbildet. Senteret skal også bidra i styring og gjennomføring av forebyggende tiltak og operasjoner i tjenesten.

Regjeringens sikkerhetsutvalg får regelmessige orienteringer fra tjenestene.

Påtaleanalysen

Påtalemyndighetens kapasitet, kompetanse og tiltak for å oppnå en bedre og mer lik oppgaveutførelse skal utredes av et offentlig utvalg. Utvalget forventes å legge fram sin utredning innen 2017.

Påtalemyndigheten

Har blitt styrket med 50 nye politijurister, og 23 nye stillinger hos Den høyere påtalemyndighet. I budsjettet for 2017 er det bevilget 50 millioner kroner til flere påtalejurister, etterforskere og avhørere knyttet til vold mot barn, og Den høyere påtalemyndighet ble styrket med 5 millioner kroner.

R:

Radikalisering og voldelig ekstremisme

Handlingsplan ble fremlagt 10. juni 2014 med 30 konkrete tiltak.

Handlingsplanen er dynamisk, dette for å sikre relevans i forhold til samfunnsutviklingen og endringer i trusselbildet. Alle 30 tiltakene i handlingsplanen er iverksatt, hvor noen er implementert i ordinær drift og noen er utkvittert. Siden lanseringen i 2014 er det utviklet flere nye tiltak. Regjeringen opprettet bl.a. to tilskuddsordninger for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme gjennom RNB 2015. Ordningene var på totalt 17,5 mill. kroner: 7,5 mill. kroner til en ordning som retter seg mot frivillige organisasjoner i samarbeid med kommunene, og 10 mill. kroner til konkrete kommunale prosjekter. Tilskuddsordningene ble videreført i 2016 med henholdsvis 3 og 10 mill. Det ble bevilget 50 mill. til opprettelsen av C-REX – Senter for ekstremismeforskning for en 5 års periode. Tiltak med tre nye forskningsprosjekt er satt i gang, hvor to av rapportene ble lansert i november 2016.

En omfattende prosess for å identifisere mulige nye tiltak som tilpasses gjeldene trusselvurdering og samfunnsutvikling er satt i gang.. Som et ledd i denne prosessen ble et dialogmøte med frivillige organisasjoner og tros- og livssynssamfunn, med statsministeren og justisministeren som vertskap, arrangert 15. september 2016. Status knyttet til tiltakene oppdateres jevnlig på nettside «radikalisering.no»

Politisk toppmøte mellom regjeringen og kommunene om forebygging av voldelig ekstremisme ble avholdt 2. februar 2015. Statsministeren og justis- og beredskapsministeren var blant deltakerne.

Prop L om endringer i straffeloven om fremmedkrigere ble behandlet 19. november 2015. Lov 17. juni 2016 nr. 52 om endringer i straffeloven mv. (militær virksomhet i væpnet konflikt m.m.) trådte i kraft 1. juli 2016. Skal motvirke at privatpersoner deltar i stridshandlinger i en væpnet konflikt.

Alle politidistrikt har etablert egen radikaliseringskontakt. Disse fungerer som kontaktpunkt for lokale aktører ved bekymring om radikalisering, og de er med i

tverrfaglig samarbeid og forebygging av radikaliserings lokalt. De er et viktig bindeledd mellom politi og kommune/lokalsamfunn. PST skal informere og gi råd til kontaktene i politidistriktene og øvrige aktører.

En nasjonal digital veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme ble lansert i april 2015, og senest oppdatert i mai 2016. Veilederen retter seg mot aktører i førstelinjen på tvers av sektor og nivå, og JD har fått flere positive tilbakemeldinger fra brukere av veilederen.

Politiets tilstedeværelse på internett er styrket. Kripos har opprettet Politiets egen nettpatrulje, en side på facebook som har politiarbeid på internett som sitt spesialfelt. Her kan publikum hente informasjon, stille spørsmål og få råd om ulike tema, blant annet radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Kripos har oppdatert sin tipsordning www.tips.kripos.no og har lagt til flere nye kategorier – blant annet radikaliserings og voldelig ekstremisme. Her kan publikum melde inn tips om enkeltpersoner eller grupper som viser et iboende voldspotensial gjennom sine handlinger og ytringer på internett.

Redningshelikoptre

Anskaffelse av 16 nye redningshelikoptre til erstatning for Sea King-flåten, og vil bli levert i perioden 2017–2020. I 2020 vil de nye helikoptrene ha overtatt for Sea King over hele landet.

Redningstjenesten

Redningstjenesten har fått ny organisasjonsplan for rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver, fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 *Organisasjonsplan for redningstjenesten*, som trådte i kraft 2. november 2015. Organisasjonsplanen presiserer politiets sentrale rolle og ansvar i redningstjenesten og tydeliggjør politimesterens tilleggsfunksjon som leder av hovedredningssentralene. Likedan er samvirkeprinsippet utvidet til også å gjelde mellom hendelser så vel som under hendelser.

Hovedredningssentralene ble styrket med 9 mill. kroner i 2014.

Responstid i politiet

Nye nasjonale krav til politiets responstid for oppdrag som krever umiddelbar utrykning fra 1. januar 2015. Målinger viser at politiet overoppfyller kravene

Riksvåpenet

Riksvåpenet er tilbake og har igjen blitt en del av dekoren på politiets utrykningskjøretøy.

S:

Samordningsansvar

Samfunnssikkerhet og beredskap er en av de tre hovedkjedene innenfor JDs ansvarsområde. Kjedeperspektivet gjenspeiles både i statsbudsjettet og tildelingsbrevene til de underlagte etater, og området prioriteres i styring og oppfølging av POD, PST, DSB og NSM.

Tiltak er iverksatt som oppfølging av Helsetilsynets «Rapport fra tilsyn med samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i Justis- og beredskapsdepartementet» 2014, samt «Riksrevisjonens undersøkelse av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap» 2015.

JD har etablert «Samordningsmøtet for samfunnssikkerhet- og beredskapskjeden», og forbereder saker til Regjeringens sikkerhetsutvalg (RSU), som er det øverste organet for å diskutere sikkerhetsspørsmål i Norge, og saker som behandles i Kriserådet, som er det overordnede administrativt strategiske koordineringsorgan for krisehåndtering.

Krisestøtteenheten (KSE) i JD er permanent sekretariat for Kriserådet. Kriserådet har 8-10 møter årlig for å drøfte overordnede beredskaps- og krisehåndteringsutfordringer, samt gjennomgå relevante hendelser og øvelser.

Samfunnssikkerhet

Nytt forskningsprogram for samfunnssikkerhet (SAMRISK II) skal bidra til bedre forebygging, beredskap, redningsarbeid, krisehåndtering og læring. Regjeringen styrker forskningen med 55 millioner kroner til seks nye forskningsprosjekter. Fire millioner kroner til Center for Cyber and Information Security (CCIS) ved Høgskolen på Gjøvik.

Melding om samfunnssikkerhet, St. 10 «Risiko i et trygt samfunn», ble lagt frem 9. desember 2016. Den er et viktig bidrag i regjeringens arbeid med å gjøre Norge enda tryggere.

Sexkjøpsloven

Sexkjøpsloven er evaluert. JD leder arbeidet med en stortingsmelding om prostitusjonsfeltet.

Sikkerhetselement ved SMK er utnevnt

Arbeidsoppgaver innebærer særskilt oppmerksomhet på sikkerhets- og beredskapsarbeid innenfor alle departementers arbeidsområder.

Dette endrer imidlertid ikke ansvaret det enkelte departement har på eget område, herunder JDs særskilte pådriver- og samordningsrolle.

Sivilforsvaret

Ledelsen i Sivilforsvaret er styrket og utstyret er oppgradert.

Sivilforsvaret har de tre siste årene blitt stryket med 18 millioner kroner til blant annet anskaffelse av utstyr.

I RNB 2016 ble det avgitt 17,5 mill. kr til modernisering av styringssystem for lydgifverne i Sivilforsvarets varslingsanlegg (Befolkningsvarsling).

For 2017 foreslår regjeringen at Sivilforsvaret styrkes med 12,2 mill. kroner til anskaffelse av nytt utstyr, hvorav 1,6 mill. kroner til et pilotprosjekt for anskaffelse av amfibiekjøretøy i Sivilforsvaret (økt bevilgning i 2017 på 2,9 mill. kroner, samt videreføring av styrkingen fra

2016 på 9,3 mill. kroner). Det foreslås også å øke bevilgningen i 2017 med 7,7 mill. kroner til beredskapstiltak fra Sivilforsvaret i forbindelse med økte asylankomster til Norge.

Sivilforsvaret og politireserven er vurdert i rapportene:

1. Rapporten "Muligheter for samarbeid mellom Sivilforsvaret, Heimevernet og Politireserven - Oppfølging av NOU 2013:5" ble levert til JD 3. mai 2016. Det arbeides med oppfølgingen av denne.
2. Sivilforsvarsstudien – rapport overlevert 14. juli 2016. Besluttet at den skal sendes på bred høring med seks måneders høringsfrist.
3. MFE – mobile forsterkningsenheter. To opprettet i 2015 i Trondheim og Tromsø, en er opprettet i Oppland høsten 2016 og to i hhv Hordaland og Nordland i 2017.
4. Rapport "Godtgjøring for tjenesteppliktige i Sivilforsvaret, Politireserven og Heimevernet 2016" ble oversendt 3. november 2016 og er til behandling i JD.

Soningskapasitet

Arbeidet med KVV/KS1 rapport om fengselskapasitet Østlandet er i slutfasen. Et strateginotat hvor orientering om mulig alternativ bruk av fengselseiendommer og generelle prinsipper for avvikling skal presenteres. Det jobbes med konkrete forslag til utvidelser og nedleggelse. Notatene sees i sammenheng.

Bruken av straffegjennomføring i institusjon har økt.

Stortingsmelding om utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen lagt frem i desember 2014, med forslag til løsninger for å sikre tilstrekkelig kapasitet til gjennomføring av straff og varetekt

Har stanset hjemmesoning som varetektsalternativ, slik at personer som domstolen mener det er grunnlag for å varetektsfengsle, skal ikke sone hjemme.

Soningskøen er 2. desember 2016 redusert fra over 1200 høsten 2013 til 242.
(Se også «Fengselsplasser».)

Soningsoverføring

Regjeringen jobber for at flere kriminelle utlendinger skal sone straffen i hjemlandet, og om nødvendig finansiere eventuelle kostnader knyttet til dette. Serbia har nylig gitt tilbakemelding om at de ønsker videre forhandlinger. Nye land vurderes.

Politiet følger til hjemlandet og dekker utgiftene. Ordningen trådte i kraft august 2014
I 2015 ble 63 soningsoverført. Det er rekord.

«Stalking»/personforfølgelse

Forslag til skjerping av straffansvaret for personforfølgelse («stalking») ble fremsatt ved prop. 42 L (2015-2016). Lovendringene ble satt i kraft 1. juli 2016.

Statens barnehus

Regjeringen har styrket Statens barnehus og flere ressurser er bevilget til etterforskning av overgrep mot barn.

Barnehusene og arbeidet med tilrettelagte avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner er styrket med til sammen 83 millioner i 2016.

Det ble innført nye regler for avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner 2. oktober 2015.

Ventetid for tilrettelagte avhør er redusert. I november 2016 ble 54 prosent av førstegangsavhørene tatt innen frist. I januar 2016 var andelen 30 prosent.

Nytt Barnehus er etablert i Moss, Politidistrikt Øst, 1. november 2016. Dette er det 11. barnehuset i landet.

Felles retningslinjer for Statens barnehus ble sendt barnehusene 20. desember 2016.

Storskog grensestasjon

Om lag 300 meter gjerde og en port på grensen mot Russland ved Storskog er bygget. Tiltaket er ikke en erstatning for arbeidet med en oppgradering av Storskog grensestasjon, men er et tillegg for å bedre sikkerheten forbundet med grensepasseringer.

(Se også «Nordområdene, inkludert Svalbard».)

Straffelov

Ny straffelov er iverksatt fra 1. oktober 2015.

Eksisterende IKT-løsninger i politiet er tilpasset den nye loven. Mange tusen ansatte i politi- og påtalemyndighet, domstolene og andre aktører har fått opplæring.

Straffenivå

Justisdepartementet arbeider med proposisjon forslag om lovendringer for å heve straffenivået der gjerningspersonen har begått flere straffbare forhold. Departementet har i denne sammenheng utarbeidet ~~arbeidet med~~ et høringsnotat med forslag til lovendringer, som er sendt på høring 21. desember 2016.

Svalbard

Ny stor hangar på Svalbard lufthavn med to store redningshelikoptre er på plass i tillegg til nytt skip og nye stabslokaler hos sysselmannen.

Levetiden for Longyearbyen energiverk er forlenget med 25 år.

Sjøsikkerheten er bedret med utbedring og utskiftning av sjønavigasjonsinnretninger (lanterner) i Svalbard-området.

(Se også «Nordområdene, inkludert Svalbard».)

Særdomstoler

Et offentlig utvalg har utredet særdomstoler for barne- og familiesaker og forvaltningsdomstol for utlendingssaker. Hurtigspor i domstolen for enkelte sakstyper innenfor straffesakskjeden er igangsatt.

(Se også «Hurtigdomstoler».)

Særorganutredningen

Utvalg er satt ned og skal se på funksjon og kapasitet for politiets særorganer (Særorganutvalget), samt foreta en vurdering av politiets nasjonale beredskapsressurser.

Særreaksjon for plagsomme kriminelle

Personer som er strafferettslig utilregnelige og som begår gjentatte lovbrudd av samfunnsskadelig eller særlig plagsom art, får idømt særreaksjon; trådt i kraft 1. oktober 2016.

Kan dømmes til overføring til tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg.

T:

Taushetsbestemmelsene

Felles rundskriv IS-9-2015 fra Helsedirektoratet og POD av 15. juli 2015 presiserer at det er hjemmel for å gi nødvendig informasjon om katastrofesituasjoner, og gir en oversikt over reglene om helsepersonellens taushetsplikt, varslingsplikt og adgang til å utlevere pasientopplysninger til politiet og andre nødetater. Rundskrivet har som formål å sikre nødvendig informasjonsdeling og styrke samarbeidet mellom helsetjenesten og politiet innenfor rammene av det regelverket som regulerer helsepersonellens virksomhet.

Terrortrening

Det er gjort straffbart å motta terrortrening i straffeloven § 136 bokstav d.

Terrortrusselen sommeren 2014

Befolkningen ble tidlig informert om høynet beredskapsnivå. Evalueringen viser at trusselsituasjonen ble godt håndtert

Tigging

Lovproposisjon om regulering av tigging, prop. 83L (2013-2014) Endringer i politiloven (tigging) om at kommunene får hjemmel til å fastsette i politivedtektene at tigging på offentlig sted skal være forbudt eller underlagt nærmere regulering trådte i kraft 20. juni 2014.

Tildelingsbrev

Det samlede antall mål, styringsparameter, rapporteringskrav og oppgaver i PODs tildelingsbrev, er mindre enn tidligere – gått fra 52 mål og delmål til 10.

Det er etablert et samarbeid mellom POD, DFØ og PIA om utvikling i styringsdialogen.

Tilregnelighetsutvalget

Utvalget som ble ledet av Georg Fredrik Rieber-Mohn, overleverte tirsdag 28. oktober 2014 sin utredning NOU 2014: 10 «Skyldevne, sakkyndighet og samfunnsvern» til JD.

Toll

En arbeidsgruppe med representanter fra bl.a. toll- og avgiftsetaten og politiet har fått i oppdrag å utrede hvordan grensekontrollen kan styrkes ved ev. å gi etaten begrenset

politimyndighet, og påtalemyndighet. Flere tiltak og vurderinger foreligger i en rapport av mars 2016 som nå vurderes videre i JD.

Trandum

Større internat på modul 3 ble åpnet 6. september 2016. Gir 90 ekstra sengeplasser pluss en sikkerhetsavdeling med 11 plasser.

Tribunevold

Lovendringen gjør det klart at besøksforbud kan nedlegges til beskyttelse ikke bare for bestemte personer, men også en nærmere avgrenset krets av personer. Med det gjøres det klart at påtalemyndigheten i forbindelse med en fotballkamp kan forby en person å oppholde seg på og i umiddelbar nærhet av stadion og på bestemte skjenkesteder i en kommune de dagene en bestemt klubb spiller kamp. Endringene i straffeprosesslovens bestemmelse om besøksforbud trådte i kraft 27. mars 2015.

Tvangsekteskap

Forslag til lovendringer som skjerper straffansvaret for å medvirke eller forlede noen til å inngå tvangsekteskap, ble lagt frem ved Prop. 42 L (2015-2016). Lovendringene ble satt i kraft 1. juli 2016.

Tvangsreturer

Utvidet fremstillingsfrist i pågripelsessaker etter utlendingsloven er foreslått i Prop 112 (2013/2014) og trådte i kraft 6. juni 2014. Politiet har nå adgang til å holde lenger på utlendinger som er pågrepet etter utlendingsloven.

Endringen effektiviserer politiets arbeid med å gjennomføre tvangsreturer.

U:

UEH – IP kategori 3

Økt antall utrykningsmannskaper fra ca. 680 til om lag 1000.

Ungdomsenhet Øst

Ny ungdomsenhet i Eidsvoll kommune med inntil fire plasser ble åpnet 12. april 2016.

Ungdomskriminalitet

For å forebygge og hindre at unge utfører kriminelle handlinger ble ungdomsstraff og ungdomsoppfølging innført som alternative straffereaksjoner istedenfor fengsel i 2014 i alle politidistrikter.

Det er lagt til rette for økt bruk av konfliktråd overfor unge lovbrøtere.

Uttransporteringer

Bevilgningen er økt betydelig til gjennomføring av flere uttransporteringer og til styrking av ID-arbeidet i politiet. Personer uten lovlig opphold og kriminelle utlendinger skal returneres raskere.

V:

Vold i nære relasjoner

Regjeringen følger opp og konkretiserer tiltakene i handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2014-2017).

Det er satt av 50 millioner kroner over fem år til et todelt forskningsprogram om vold i nære relasjoner. Forskningen gjennomføres av NOVA og NKVTS.

Nettportalen «dinutvei.no» ble lansert 15. februar 2016. Portalen driftes av NKVTS og gir informasjon, råd og veiledning om vold i nære relasjoner og voldtekt til utsatte, pårørende, utøvere og hjelpeapparat.

Et treårig prøveprosjekt, «Prosjekt November», ble etablert på Stovner politistasjon i Oslo i november 2015. Prosjektets mål er å gi et bedre, mer helhetlig og samordnet tilbud til utsatte for vold i nære relasjoner, gjennom å samlokalisere politi og øvrige tjenester.

Tilskuddsordningen til tiltak for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner økte med 2,5 millioner kroner i 2015 og var i 2016 på 11,6 millioner kroner. Ordningen gjelder frivillige organisasjoner.

Voldsofferstatningordningen

Utvalg gjennomgikk voldsofferstatningordningen og vurderte behovet for endringer når det gjelder kompensasjon til skadelidte ved alvorlig kriminalitet mv. Utvalget overleverte 23. juni 2016 NOU 2016: 9 «Rettferdig og forutsigbar – voldskadeerstatning» til departementet. Departementet forbereder høring.

Våpen

Forbud mot halvautomatiske våpen og bedre kontroll med våpen følges opp i arbeidet med ny våpenlov, som etter planen skal fremmes for Stortinget snart.

Arbeidet ses i sammenheng med Europakommisjonens forslag til endring i EUs våpendirektiv om erverv og innehav av skytevåpen.

Lov om endringer i brann- og eksplosjonsvernloven, tolloven og straffeloven 2005 ble fremmet 29. mai 2015. Den gir et generelt forbud mot å selge enkelte typer kjemikalier til privatpersoner. Kripos er kontaktpunkt for håndtering av meldinger om mistenkelige transaksjoner knyttet til dette, og samarbeider i kontrollen med PST, TAD, POD og DSB

Våpengodkjenning

Politidistriktene får ikke lengre bemanne patruljer med mannskap som ikke har våpengodkjenning og IP (innsatspersonell)-godkjenning.

Våpeninstruks for politiet

Ny våpeninstruks for politiet trådte i kraft april 2016. Instruksene innebærer blant annet delegering av beslutning om bevæpning til politidistriktenes operasjonsledere.

Klargjør vilkårene for politiets bruk av skytevåpen, uten større materielle endringer

Det er innført fremskutt lagring av våpen i politiets biler, båter og helikoptre

Ø:

Øvelser

Departementet har flere øvelser for bedre læring og mer systematisk evaluering av øvelser.

Det skal innføres et eget system som sikrer oppfølging av øvelser ved at evalueringen ikke ferdigstilles før tiltak er gjennomført.

Politiets øvelser tilpasses i større grad gjeldende trusselbilde.

Sivil nasjonal øvelse har årlig blitt gjennomført av DSB på vegne av JD. Nærmere 40 etater, herunder en rekke frivillige og private aktører har deltatt.

Beredskap skal være et tema i samhandlingsavtaler mellom helseforetak og kommuner. Fylkesmennene arrangerer dels i samarbeid med Helsedirektoratet seminarer og øvelser for kommuner og andre beredskapsaktører i fylkene.

Blant større øvelser de senere år er HarbourEx 2015, Øvelse Svalbard 2014 og Barents Rescue 2013.

Fra og med 2015 gjennomfører POD en årlig nasjonal fullskala-øvelse hvor fokus er henholdsvis redning og terror/alvorlig kriminalitet. Øvelsene gjennomføres i samarbeid med utvalgte politidistrikt samt relevante samvirkeaktører.

Høsten 2016 ble Øvelse TYR gjennomført som en nasjonal fullskala innsats – og samvirkeøvelse, under ledelse av politiet med deltakelse fra Forsvaret og andre samvirkeaktører. Scenarioet var alvorlig terrorhendelse.

POD deltar i Forsvarets årlige øvelse Gemini. Gemini 2016 fant sted i Sør-Vest politidistrikt i juni.

Det er besluttet at det fra 2017 skal gjennomføres en årlig nasjonal kontraterrorøvelse, Nordlys, mellom politiet og Forsvaret, med mulighet for deltakelse fra øvrige samarbeidspartnere. Politiet har ansvaret for å lede, gjennomføre og evaluere øvelsen.

POD, PST, Oslo PD og Øst PD gjennomførte i mars 2016 øvelse i evakueringsdirektivet knyttet til regjeringen.

Høsten 2016 gjennomførte JD en stor IKT-øvelse i Norge med deltagere fra en rekke offentlige og private virksomheter.

(Se også «Plivo» og «Planverk».)